

С БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА В СЪРЦАТА

АСЕН МИЛЧЕВ

Благодарение на специалните усилия на Българския културен институт в Прага България заедно с Турция и Египет стана една от страните учредителки на първия международен панаир на изкуствата, проведен в края на миналата година в чешката столица. Така на вниманието на посетителите галерия “Масларски” показва творби на художници от различни поколения и с различни стилове като Светлин Русев, Свилен Блажев, Милко Божков, Ивайло Мирчев, Захари Каменов. Представата за нашето изкуство се допълваше и от картините на живеещите в Чехия Тони Теменугова, Валентин Попов и Георги Стоянов. Изложбата премина под патронажа на посланиците на държавите учредителки и на кметството на града.

Като отчете голямата привързаност на нашата диаспора към родния фолклор, БКИ започна своята тазгодишна дейност с фолклорните концерти “Звезди на народната песен”, които се състояха през януари в Бърно и Прага. Там нашите сънародници имаха удоволствието да се насладят на уменията на изпълнителите Снежанка Борисова - солистка на ансамбъл “Филип Кутев” и на оркестъра на Горан Брегович, на Даниел Спасов и Милен Иванов – от “Мистерия на българските гласове”.

Съвместна инициатива на “Сдружение за България” от Бърно, БКИ в Прага и Националната библиотека бе фотоизложбата от наградени снимки на съществуващия от три години конкурс “Познатата и непознатата България”, която бе представена на възможно най-престижното място – на първия етаж на Националната библиотека В присъствието на много гости проявата бе открита от посланика на България в Чехия г-н Мартин Томов, а за доброто настроение на всички присъстващи се погрижи фолклорната група “Тангра”, чиито песни и танци раздвижиха духовете в залата.

Киноманите в Чехия очакваха с нетърпение “Дните на европейското кино”, където участват страните – сегашни и бъдещи членки на Европейския съюз. През тази година БКИ в Прага и Националният център за кино в София се постараха да осигурят от българска страна участието в Дните на филма със съвременна тематика “Една калория нежност” на режисьорката Иванка Гръбчева. На трите прожекции (две в столицата и една в Бърно) зрителите станаха свидетели на чудесната актьорска игра както на артистите от по-старото поколение – Цветана Манева, Мария Каварджикова, Пламена Гетова, Валентин Ганев, Марин Янев, така и на съвсем младите Марияна Якич и Дарин Ангелов.

Измежду по-значителните прояви на БКИ е участието ни в Дните на франкофонията през месец март с българо-френската продукция “И Господ слезе да ни види...” на режисьора Петър Попзлатев, концертът на известния с множеството си награди от международни конкурси смесен хор “Добруджански звуци” през април, изложбата “Млади български графици” ...

СНЕЖАНКА БОРИСОВА:

Първата ми сцена беше край огнището в нашата стогодишна къща

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА

Г-жо Борисова, откога се занимавате професионално с пеене и от коя фолклорна област са песните, които най-често изпълнявате?

Аз съм шопкиня и пея основно шопски песни. Родена съм в софийското село Лозенец. Дядо ми по бащина линия е радомирец, а майка ми е от Ботевград. Мога да кажа, че не помня откога пея. Като малка се качвах на едно столче, за да изглеждам по-висока, когато пея, а първата ми сцена беше край огнището в нашата стогодишна къща. Аз израснах

с песните, а нашите песни са много хубави – човек трябва да ги познава, да ги обича и да ги почувства, за да може да ги изпълни. Освен това шопските песни са трудни. Например шопското тресене е няколко вида – има “кралитарковско”, има “кокошо” тресене и т.н. Професионално започнах да се занимавам с пеене през 1982 г., когато ме приеха в ансамбъл “Филип Кутев”. Двайсет години бях солистка на Ансамбъла. Пет години работих в състава на Горан Брегович. Българските песни в репертоара му са мои.

А кой Ви свърза с Горан Брегович и как попаднахте в състава му?

Покани ме един тонрежисьор от Балкантон - Момчил Момчилов. Каза ми : “Снежко, ти бързо експериментираш. Искам да те предложа за един филм на Костурица. Вземи 12-тина певици от “Филип Кутев” и елате.” Даже изобщо не спомена името Горан Брегович. На 8.4.1995 г. направихме записи в студиото на “Балкантон” без да знаем името на филма. Записахме един фрагмент, който впоследствие се оказа основната музикална тема, а аз пях и няколко шопски сола. Там за първи път видях Брегович. Не сме и мислили да работим заедно и напред. Но той се обади в края на май, че филмът е взел “Златна палма” в Кан и чак тогава разбрахме, че филмът се казва “Underground”. Брегович пожела да заминем аз и още две певици за Белград, където за една седмица подготвихме репертоар, включващ популярни музи-

кални пиеси от музиката му към филмите “Underground”, “Кралица Марго”, “Аризонска мечта” и “Циганско време” в концертен вариант. Репетирахме съвместно със Симфоничния оркестър и хора на Белградското радио. През юни 1995 г. заминахме на турне. Първият ни концерт беше в Античния театър в Солун пред 14-хилядна публика. Това бе и началото на концертната дейност на Горан Брегович. Пет години работих с него. Много са причините да напусна формацията – първо здравословни. Освен това аз работя вече с един италиански композитор Карлос Илиотос. С Карло записахме музиката за два италиански филма и за два филма за Хوليوуд – “Свети Павел” и “Юлий Цезар”.

Какъв е репертоарът Ви и кои стилове в музиката изпълнявате?

Аз пея автентични шопски песни в различни аранжировки. Правя експериментален фолклор. Преди четири години с група млади момчета създадохме формация за етноелектроника – група “Трансформейшън”. Нешка Робева беше чула наши записи и ни покани да направим музиката за последния ѝ спектакъл “Готови ли сте?” Участвахме в новодошната телевизионна програма. Сега приключваме работата върху един музикален игрален филм, който е по поръчка на Българската национална телевизия. Работното му заглавие е “Дионисиада”. А за в бъдеще имаме предложение от Нешка Робева да участваме с музика в новия ѝ спектакъл...

БЪЛГАРСКИ ХУДОЖНИЦИ В ГАЛЕРИЯ CHODOVSKÁ TVRZ

БОЙКА ДОБРЕВА

В края на 2004 г. вълнуващо културно събитие събра отново ценители на изобразителното изкуство в Прага. По инициатива на сдружение "Заедно", с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Чешката република, в края на миналата година в галерия Chodovská tvrz, под патронажа на българския посланик г-н Мартин Томов и кмета на Прага 11 г-жа Марга Шорфова, бе открита колективна изложба на български художници от няколко различни поколения. Съорганизатор на изложбата бе Българският културен институт в Прага с директор Боян Панчев, а куратор от името на галерия Chodovská tvrz – г-н Милан Мартиник. Изложбата би била немислима без решаващата помощ на

Чешкия център в София с директор Вланта Рансдорфова и на Българското министерство на културата, на семейството на художника Добри Добрев, както и на щедрата спонсорска подкрепа от страна на фирмите Tommi, Environment commerce, Group, Eurotours, BKG&T и Hotel Sofia - Litomyšl. Естествено най-вълнуваща изложбата бе за участващите в нея автори. Последните си творчески вълнения и успехи споделиха с публиката живеещите сега в Чехия: Чайка Абаджиева, Владимир Влайков,

Стоян Генчев, Лада Каролина, Севдалина Коваржова-Костадинова, Валентин Попов, Елен Радичева, Николай Станев, Павел Харатов и Дафина Цехлова – някои от тях отдавна утвърдени като автори, други – съвсем млади, но уверено и убедително защитаващи своя собствен творчески почерк и натюрел.

Най-впечатляващият и дълбоко вълнуващ акцент в тази колективна изложба бе мащабното присъствие на един от класиците на българското изобразително изкуство - художника Добри Добрев (1898 - 1973), за когото списание "Българи" неотдавна писа (бр.7.8, година 2003). Днес повече от 400 творби от Добри Добрев са притежание на ценителите му из Чехия и Словакия, включително и Националните галерии в Прага и Братислава.

Шейсет и шест оригинални творби, сътворени от ръката на художника, които семейство Добреви предостави от собствената си колекция и няколко от намиращите се в Чехия и Словакия картини, притежание на музеи и частни колекционери, превърнаха тази вълнуваща среща в незабравим културен празник.

НА БАБИНДЕН В ОСТРАВА

СИРМА ЗИДАРО

В Българския културно-просветен клуб - Острава за единайсети път отпразнувахме един от най-веселите и очаквани български празници. Повече от 170 души се бореха за място в клуба, а той се оказа (неочаквано и за нас) разтегателен... На този ден сърдечно приветствахме посланика на РБългария в Чешката република г-н Мартин Томов, както и нашия консул – Георги Грънчаров, които не ни забравят и на чиято помощ винаги можем да разчитаме. Отново посрещнахме екипа на Чешката телевизия с редактор г-жа Марта Свазилова, който отбелязва нашите по-интересни културни изяви. С присъствието си на нашия празник представителите на местното кметство, на областните органи и на дружеските малцинства от региона показаха, че българите от Острава са уважавани и се ползват с добро име. Зарадва ни изказването на г-жа Хелена Балабанова, главен координатор на малцинствата в Моравско-слезска област, че е "възхитена от орга-

низацията, приема и прекрасната атмосфера, създадена от българските домакини".

Бабинден е немислим без български хора и песни. Този път ни гостува българският фолклорен състав "Пирин" – Бърно с хореограф инж. Георги Георгиев. Танцьорите завладяха присъстващите с темпераментни български танци и с изключителния си професионализъм. Майсторското изпълнение на Асен Караилиев на каба гайда и звучният му глас ни отне-соха чак в Родопите, а чехът Томаш Роси ни покори с изпълнението си на кавал. За 11-ти път български и чешки домакини, членове на БКПК в Острава, демо-

стрираха своето кулинарно изкуство. Гостите бяха възхитени и до късно дегустираха разнообразните вкуснотии, приготвени с толкова любов и умение. А хората и ръчениците нямаха край... На този свой Бабинден българите от Острава и региона с желание и гордост показваха своята принадлежност към всичко българско и родно... Убедени сме, че чешките гости се увериха не за първи път, че българите са добри домакини, спонтанни, сърдечни и отворени хора, които държат на националната си идентичност и много искат и чехите да се докоснат до българската култура, традиции и обичаи.

СДРУЖЕНИЕ “ВЪЗРАЖДАНЕ” Е ЗА ДУХОВНОТО ЕДИНЕНИЕ НА БЪЛГАРИТЕ

МАРИЯ ЗАХАРИЕВА
ФОТО ЯРОСЛАВ БАЛВИН

“Възраждане” е едно от десетте действащи български сдружения, регистрирани на територията на Чешката република. Възниква като организация на българското малцинство с цел духовното единение на българите в Чехия. Съществува от 2001 г. През последните две години сдружението измина тежък път, но не прекрати многостранната си дейност.

“Възраждане” е инициатор и реализатор на издаваното от 2002 г. списание “Българи” - културно-информационно издание за българите в Чехия. Същата година създаде и неделното училище.

”Аз чета, пиша и разговарям на български език”. Клубната дейност на “Възраждане” включва празнуване на всички големи традиционни български празници и ни помага да запазим своята идентичност.

През есента на 2004 г. сдружението организира съвместно с Българската културно-просветна организация “Св. св. Кирил и Методий” първите **Дни на българската култура в Чехия** и концерта **“Млади български таланти”**. Тези прояви бяха подкрепени от Пражкото кметство и Министерството на културата на Чехия и се проведеха под патронажа на Посолството на Република България в Чешката република. На фолклорния концерт участваха представители на 6 български сдружения. Оперният концерт “Николай Гяуров in memoriam” събра на сцената на Музикалната академия български оперни певци от чешките театри, а Салонът на българските художници – нашите майстори на четката, живеещи в Прага. Запознахме се и с

книгите “Носталгия” на Йордан Балуров, “Българските вина” на Кирил и Иванка Беровски, “Прага на вълните на вековете” на Инка Делевова. Българските режисьори Светлана и Алан Лазарови и Константин Карагеоргиев ни представиха свои филми. На Коледния концерт българските изпълнители от Чехия имаха за първи път възможността да се изявят в Рудолфинума. А слушатели и зрители, между които бяха представители на чешки институции, на останалите малцинства, както и много наши сънародници, се докоснаха до творческия и интелектуален потенциал на българите, живеещи в Чехия. В тази връзка Радио “България” през ноември 2004 г. излъчи репортаж за Дните на българската култура в Прага. Дейността на “Възраждане” през 2005 г. включва:

- Издаване на списание “Българи”.
 - Провеждане занятията на училището “Аз чета, пиша и разговарям на български език”.
 - Дни на българската култура.
 - Реализиране проект за интеграция на чужденците, който включва изучаване на чешки език за българи.
 - Клуб “Възраждане” с разнообразна клубна дейност.
- Повече информация за нашата дейност може да получите на GSM 777 196 322. Пишете ни на e-mail balgari@atlas.cz или на редакционния адрес – Balgari, Novákovůch 8, 180 00 Praha 8.

ПАНАХИДА В ПАМЕТ НА ЗАГИНАЛИТЕ

По случай националния празник на България - 3 март - в катедралния храм “Св. св. Кирил и Методий” в Прага на 1 март т.г. се състоя за поредан път панахида и благодарствен молебен в памет на загиналите за Освобождението на Бълга-

рия, организирани от посолството на Република България в Чешката република. Панахидата отслужиха пражкият и чешки архиепископ Кришов и отец Пламен Тодоров. Присъстваха дипломати от посолствата на България, Русия, Украйна, Сърбия и др., много граждани. В организацията взе участие и сдружение “Възраждане”. С проповед към присъстващите се обърна чешкият архиепископ Кришов и българският отец Пламен Тодоров.

